

VOORWOORD

De jubileumviering 450 jaar 3 October lijkt nog maar zo kort geleden. En nu staan we alweer aan de vooravond van de 451e herdenking en viering.

Eigenlijk is Leidens Ontzet gedurende het jaar nooit ver weg. De Leidse kleuren rood en wit zijn sowieso veel te zien in de stad. En het hele jaar door zijn er activiteiten met een ‘Leidens Ontzet’-randje: de haringparty van betrokken Leidse ondernemers (het 3 October Gilde), meevaren met de Peurbakkentocht en de Pride, de regelmatige openstelling van het Servicepunt van de 3 October Vereeniging (koop die leuke spullen!). En natuurlijk de spectaculaire bekendmaking van het thema van de komende viering tijdens de leden-vergadering in mei: **Als een komeet!**

Alle ingrediënten voor een mooi feest zitten erin: toekomst, snelheid, avontuur, onze band met de universiteit, die dit jaar haar 450e verjaardag viert, groot durven denken... vul verder maar in. Ik weet dat de commissarissen en andere vrijwilligers heel druk bezig zijn geweest om een programma bomvol interessante onderdelen op te stellen – daarover veel meer in deze Feestwijzer.

Het belooft dan ook weer een mooi feest te worden. Niet alleen om uitbundig te vieren, want dat doen we natuurlijk graag! Maar ook om te herdenken dat onze vrijheid niet ‘zomaar’ is komen aanwaaien. Daar is hard voor gevochten en ook enorm voor geleden, zowel binnen als buiten de stad Leiden. En dat vrijheid niet vanzelfsprekend is, zien we helaas nog iedere dag.

Op 2 en 3 oktober komt het allemaal samen: het herdenken en het vieren, Leiden en de regio, haring en wittebrood, rood en wit. Maar bovenal: alle Leidenaars!

Een goed ontzet toegewenst.

Rogier van der Sande

Voorzitter 3 October Vereeniging

INHOUDSOPGAVE

- 03** Voorwoord van de voorzitter
- 07** Contactgegevens
- 08** Terugblik - Jubileumjaar in vogelvlucht
- 11** Programma
- 14** Plattegrond
- 17** Thema 2025
- 18** Historische lezing
- 20** Grote optocht
- 28** Dikke Banden Race
- 30** Kijktips
- 33** Leiden wordt al eeuwen bezongen
- 47** Wie organiseert dit feest?
- 44** Bijzondere verhalen

-
- 50** Versierd, verleid, ontzet!
- 52** Wist je dat...
- 55** Interview met nieuwe archivaris
- 59** 3 oktoberquiz
- 65** 3 October Servicepunt
- 66** Merchandise
- 69** Cadeaulidmaatschap
- 71** Schenken of nalaten
- 72** Geuzen van Boisot
- 73** 3 October Gilde
- 77** Bestuur & commissies
- 83** Koraalliederen
-

LAV

architectuur
stedenbouw
restauratie
interieur
advies

Buik & Van der Horst
Gerechtsdeurwaarders

Van Morspoort tot Melkweg:
incasso zonder omwegen

Boommak 3a 2311EA Leiden • Postbus 11122 2301EC Leiden
Tel 071-5161010 • info@buikenvanderhorst.nl • buikenvanderhorst.nl

CONTACTGEGEVENS

Secretariaat:	Postbus 32014 2303 DA Leiden
Telefoon:	06 - 28 964 474
E-mail:	secretariaat@3october.nl
Website:	www.3october.nl
Facebook:	facebook.com/drieoctober
Instagram:	@3october_vereeniging
LinkedIn:	linkedin.com/company/3-october-vereeniging

COLOFON

De Feestwijzer 2025 is een uitgave van de 3 October Vereeniging

Oplage:	16.000 exemplaren
Advertenties:	Jelte Liemburg, René Preenen
Redactie:	Marjolein Hettinga (coördinatie), Laila Hollander, Marijn Kramp, Nienke Ledegang, Annette Los
Bijdragen van:	Jos van den Broek, Rens Heruer
Fotografie:	Emile van Aelst, Andor Kranenburg, Stefan van Beek
Vormgeving/opmaak:	CMDS® - DsignBranding
Druk:	Puntgaaf Drukwerk

3
OCTOBER
VEREENIGING
LEIDEN

TERUGBLIK

Een spetterende kindermusical. Een avondje jeugd-sentiment bij de Maxikoraal. Jochem Myjer die daar en bij de Minikoraal weer zijn La la la Leiden zong. Een Ontzet-fietsroute die nog elke dag gefietst kan worden. De Spaarrpot en het kunstwerk van Casper Faassen in de Rijnsburgersingel. Koning Willem-Alexander die Leidens Ontzet met ons meevierde en getrakteerd werd op een echte Joke-trui. Een extra lange optocht. Een massaal meegelopen taptoe. Een bomvol Stadhuisplein, Van der Werfpark en Pieterskerk bij reveille, koraalzing en herdenkingsdienst. Tienduizenden porties hutspot en haring en wittebrood. Twee bruidsparen die elkaar het jawoord gaven en zo deze dag nóg specialer maakten. En nog tientallen andere activiteiten, met als klapstuk op de hutspot een weergaloos optreden van Armin van Buuren vanaf het dak van de Morspoort-parkeergarage. Een greep uit ons fotoboek van de jubileumviering herinnert ons aan wat een feest het was!

Bedankt aan iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan het herdenken en vieren van 450 jaar 3 October!

HAHAHA HAHAHA

Caat Comedy

Zin in een avond comedy?
Kom naar Café Caat voor
Lachstof, Haug's Stand-up
Club of het Engelstalige
Boom Chicago's Comedy
Embassy!

Liever borrelen, lunchen
of iets organiseren? Bekijk
de volledige agenda op
cafecaat.nl.

**Café
Caat**

Café Caat
Podiumcafé van en voor de stad
Catharinahof in Leiden
cafecaat.nl | hallo@cafecaat.nl

Berveling

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Voor elke ondernemer de juiste keus

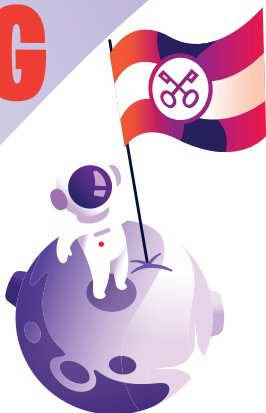
Berveling Accountants & Adviseurs B.V.
Haagweg 52 b/c
2321 AE Leiden

T: 071 576 17 06
E: info@berveling.nl
www.berveling.nl

- Administratie
- Salaris
- HRM advies
- Fiscaal
- Accountancy
- Audit & assurance
- Financiering
- Bedrijfsadvies

PROGRAMMA VIERING 2025

PROGRAMMA

De honderdtweeën- dertigste 3 oktoberviering

ZATERDAG 30 AUGUSTUS

09.45 uur

Opening Servicepunt
3 October Vereeniging
Pieterskerkgracht 20a

DONDERDAG 18 SEPTEMBER

15.15 - 16.30 uur

Opening 3 oktoberviering:
Geuzenintocht

De Waag, Aalmarkt

Route: Apotheekersdijk | richting Waag, Aalmarkt

16.30 - 21.00 uur

Inschrijving Haring & Wittebrood
en Grote Hutspotmaaltijd
De Waag, Aalmarkt

WOENSDAG 24 SEPTEMBER

19.30 - 21.30 uur

Oefenen Koraalzing
Hooglandse Kerk

DONDERDAG 25 SEPTEMBER

14.00 - 15.00 uur

De 3 October Vereeniging
On Tour bij Swetterhage

VRIJDAG 26 SEPTEMBER

19.30 - 22.30 uur

Pleintaptoe
Garenmarktplaats

ZONDAG 28 SEPTEMBER

- 10.30 - 13.00 uur **Dikke Banden Race** 🚲
Rapenburg - Van der Werfpark
Inschrijving vanaf 09.30 uur
- 14.00 - 17.30 uur **A-Meezing-Festival** 🎵
Garenmarktplaats
- 15.00 - 16.00 uur **Historische lezing** 📖
Koor van de Pieterskerk
Let op: nieuwe locatie!
Toegangskaarten vanaf 14.00 uur bij de
noordingang van de Pieterskerk,
max. 2 per persoon

DINSDAG 30 SEPTEMBER

- 12.45 - 14.00 uur **Minikoraal** 🎵
Garenmarktplaats
- 19.30 - 22.30 uur **Maxikoraal** 🎵
Garenmarktplaats

DONDERDAG 2 OKTOBER

- 10.00 - 16.00 uur **Bezoeken aan rust- en verpleeghuizen**
- 12.00 - 13.30 uur **Lunapark** (Prikkelarm) 🎡
Omgeving Lammermarkt
- 10.00 - 22.00 uur **Nostalgische kermis** 🎪
Pieterskerkplein
- 10.00 - 02.00 uur **Lunapark** 🎡
Omgeving Lammermarkt
- 17.00 - 18.30 uur **Grote Hutspotmaaltijd** 🍽️
Hooglandse Kerkgracht
- 18.30 - 19.30 uur **Bespeling Stadhuiscarillon** 🎵
Stadhuis
- 19.30 uur **Taptoe 'Een lint van licht'** ---
*Route: Kaasmarkt | Pelikaanstraat |
Haarlemmerstraat | Prinsessekade |
Kort Rapenburg | Breestraat | Steenschuur |
Van der Werfpark | Doezastraat |
Jan van Houtkade | Geregracht |
Jan van Hout-monument*
- 20.00 - 02.00 uur **Swingend naar 3 oktober** 🎵
Garenmarktplaats

VRIJDAG 3 OKTOBER

07.00 uur

Reveille

Stadhuisplein

07.30 - 09.30 uur

Uitreiking Haring & Wittebrood

De Waag, Aalmarkt

08.00 - 09.00 uur

Koraalzang

Van der Werfpark

09.00 - 20.00 uur

Nostalgische kermis

Pieterskerkplein

09.00 - 01.00 uur

Lunapark

Omgeving Lammermarkt

09.30 - 13.00 uur

Kinderplein

Garenmarkt

10.00 - 11.15 uur

Herdenkingsdienst

Pieterskerk (gebarentolk aanwezig)

10.00 - 13.00 uur

Straattheaterfestival

Garenmarktplein

11.00 - 13.00 uur

3 October University

WetenschapsWarenMarkt

Steenschuur

13.00 - 16.00 uur

Grote Optocht - - - -

Route: Zoeterwoudsesingel (t.h.v. Lorentzhof) |

Witte Singel | Noordeinde | Breestraat |

Korevaarstraat | Levendaal

15.00 - 17.00 uur

Polsstokverspringen

Steenschuur - Van der Werfpark

23.30 uur

Pyromusical

Ankerpark - Zijlsingel

Kijk voor de meest actuele informatie
over het programma op www.3october.nl
of download de 3 oktober-app.

LEIDEN
CS

PROGRAMMA

START GROTE OP

PLATTEGROND

PROGRAMMA

DE MOOISTE FOTO'S EN BELEVING UIT VROEGE LEIDSE JAREN.

NICO.

1919 - 1995

DEEL II NAJAAR 2025

WWW.NICODEVOORSTELLING.NL

logoxl.

TRIANON

logoxl.

creatieve communicatie

promo gifts

LET'S MEET!

 logoxl

www.logoxl.nl

THEMA 3 OKTOBER 2025

Elk jaar is het vaste prik: op 3 oktober verzamelen trotse Leidenaars zich langs de route van de Grote Optocht. Iedereen kijkt vol verwachting uit naar hoe het nieuwe thema tot leven komt in een bonte stoet van praalwagens, figuranten en natuurlijk: met muziek.

Hoe kwam dit jaar het thema tot stand? Dat is te danken aan de Optochtcommissie van de 3 October Vereniging. Tijdens een creatieve brainstorm dachten ze terug aan de spectaculaire optocht van het jubileumjaar. Hoe konden ze daar dit jaar een nóg sterkere draai aan geven? Het antwoord: Als een komeet! Een eigentijds thema dat ruimte biedt voor fantasie en perfect past bij Leiden – een stad vol kennis, onderwijs en vooruitgang.

Kometen zijn kosmische reizigers uit het verre verleden. Ze dragen informatie over het ontstaan van ons zonnestelsel. Maar ze zijn meer dan dat: ze symboliseren beweging, ontwikkeling en vooruitgang. Leren is ook reizen. Soms razendsnel, soms in je eigen rustige baan. De ene komeet draait in 200 jaar om de zon, de andere doet er duizenden jaren over. Precies zoals bij een leven lang leren: blijven bewegen, op je eigen tempo. En waar kun je beter leren dan in Leiden? In 2025 is onze stad Nationale Onderwijsstad. Hier kun je groeien, van peuter tot professional.

Bij het thema verschijnt elk jaar een nieuw affiche. Op het affiche van deze viering scheert een komeet door het heelal met een staart van licht, langs een telescoop en satelliet. Een ruimtevaarder plant de Leidse vlag op een verre planeet. Droom of werkelijkheid? In Leiden kan het allebei. Want deze stad is er voor dromers én doeners. Met onderwijs, baanbrekend onderzoek en innovaties in de astronomie en ruimtevaart, in de stad en wijde omgeving. Dus droom groot, leer veel, vlieg vooruit. **Als een komeet!**

HISTORISCHE LEZING

Henri Lenferink over Jan van Hout

De historische lezing wordt gegeven door een bijzondere spreker en gaat over een bijzondere ambtenaar: Henri Lenferink over Jan van Hout.

Henri Lenferink werd in 2003 in een referendum gekozen als burgemeester van Leiden, een functie die hij ruim twintig jaar met verve vervulde. Na zijn vertrek werd hij waarnemend Commissaris van de Koning in Gelderland; een functie die hij bekleedde van 2 oktober 2023 tot 19 maart 2025.

Zijn erevoorzitterschap van de 3 October Vereniging – een rol die traditioneel bij het Leidse burgemeesterschap hoort – kreeg in 2024 een bijzonder vervolg toen hij tot erelid werd benoemd. Henri Lenferink is historicus en was voorzitter van de Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond.

Onderwerp van de lezing is een van de helden van het beleg, stadssecretaris Jan van Hout (1542-1609). Dat Van Hout een belangrijke rol speelde tijdens het beleg is bekend, maar wie was deze man? Hoe kreeg hij, geen edelman of stadsbestuurder, van alles voor elkaar? Hoe combineerde hij zijn werk als ambtenaar van de stad met een functie bij de universiteit en zijn dichterschap, als een echte renaissanceman? Wat betekende hij voor de stad? Kortom: wat heeft Leiden, naast zijn standvastigheid tijdens het beleg, nog meer aan Jan van Hout te danken?

De historische lezing is op zondag 28 september om 15.00 uur, in het koor van de Pieterskerk. Op deze historische locatie bevindt zich ook het graf van Jan van Hout. *Let op: dit is een andere locatie dan gebruikelijk.* Gratis toegangskaarten zijn vanaf 14.00 uur op te halen bij de noordingang van de Pieterskerk, zolang de voorraad strekt. Er worden maximaal 2 kaarten per persoon verstrekt.

Portret van Jan van Hout, door Jacobus Houbraken (1608), collectie Erfgoed Leiden en Omstreken

Leidschrift

Historisch Tijdschrift

← 3x per jaar → Maatschappelijk & wetenschappelijk relevante thema's

Wilt u ons blad ondersteunen, zodat Leidschrift historisch onderzoek beschikbaar kan blijven maken voor een groot publiek én een platform kan blijven bieden aan studenten en professionele historici? **Word dan Vriend van Leidschrift!**

www.leidschrift.nl [in](#) Leidschrift Historical Journal [@leidschrift](#) redactie@leidschrift.nl

Scan de QR en word Vriend!

MUSEUM DE LAKENHAL

KOM GRATIS
NAAR HET
MUSEUM OP
3 OKTOBER

3 October
University
WetenschapsWarenMarkt

GRATIS TOEGANG

3 oktober 11.00u tot 13.00u, Steenschuur, Leiden

Universiteit Leiden 3 OKTOBER LEIDEN

GROTE OPTOCHT

Als een komeet

ACHTERGROND

De ruimte spreekt tot de verbeelding. Niet voor niets zijn er zoveel films, boeken en liedjes over het thema gemaakt. Kometen zijn net tijdscapsules. Ze bevatten informatie over de samenstelling en omstandigheden van ons zonnestelsel en staan daardoor vaak symbool voor vooruitgang en ontwikkeling. Hoe toepasselijk in het jaar dat Leiden Nationale Onderwijsstad is! Wie aan het heelal denkt, denkt ook aan dromen. Leiden is een stad van dromen en doen. We denken groot en hebben een visie voor de toekomst. Maar voor nu, droom lekker weg bij de Grote Optocht: Als een komeet.

Algemene aanwijzingen:

Om de Grote Optocht aaneengesloten en zonder gaten door de stad te laten lopen, vragen we alle deelnemers en het publiek om de stoet zonder oponthoud te laten passeren. Het is niet toegestaan om deelnemers van rookgerei, drank of etenswaren te voorzien. Om historische redenen wordt een uitzondering gemaakt bij Sociëteit Minerva. Hier brengen de burgemeester, de voorzitter van de 3 October Vereeniging en de praeses collegii van LSV Minerva een toast uit op de viering en wordt het lo Vivat gespeeld.

Parkeerverbod:

Het is niet toegestaan om met een voertuig een standplaats in te nemen langs de route. Zo nodig worden voertuigen op last van de politie verwijderd. Men wordt dringend verzocht de route zo breed mogelijk vrij te laten en niet met de Grote Optocht mee te lopen of door de stoet heen te steken. Vooral in de smallere doorgangen worden activiteiten en neringen buiten de gevels niet toegestaan. Commerciële activiteiten in de stoet zijn sowieso verboden.

Kinderen:

Uiteraard laat iedere optochtliefhebber kleine kinderen vooraan staan. Maar let op dat ze niet in het gedrang komen bij praalwagens, ruiters, muziekkorpsen en koetsen. Laat (klein)kinderen dus niet op straat staan of zitten en zorg dat zij achter de dranghekken blijven.

DEELNEMENDE ORKESTEN ZIJN

Show & Marchingband Amigo, Franciscus Band Leiden (FBL), Chr. Muziekvereniging Kunst & Genoegen junioren en senioren (K&G), Tamarco Leiderdorp.

12.00 uur **Voorprogramma**

Promotieteam 3 October Vereeniging Leiden,
Goededoelencollecte Lionsclub Leiden Lugdunum
Dualis

13.00 uur **Start Grote Optocht**

LOPEND LEIDS VENDEL

Officiële garde van de 3 October Vereeniging onder de zinspreuk Panis et Piscis (Brood en Vis).

EREWACHT TE PARADEPAARD

Een prachtige groep Friese paarden met het vaandel van de 3 October Vereeniging.

STOET VAN RIJTUIGEN

In het eerste rijtuig zitten de burgemeester van Leiden en de voorzitter van de 3 October Vereeniging en hun partners. Zij worden gevolgd door de bestuursleden van de

Koninklijke Vereeniging voor Volksvermaken uit Groningen en de 8 October Vereeniging Alkmaar Ontzet. Het derde rijtuig vervoert het bestuur van LSV Minerva, als hoeders van de 3 oktoberviering. De stoet van rijtuigen wordt afgesloten met de Gouden Koets met koninklijke garde. Tot slot de trotse studenten te voet van Pro Patria en te paard van Leidsche Studenten Carroussel Vereeniging.

JOPPENSZPRIJZEN

Tijdens de Taptoe op 2 oktober worden drie prijzen en een Taptoe Pluim door een onafhankelijke jury toegekend aan verenigingen die zich het meest creatief presenteren aan het publiek. De prijzen zijn vernoemd naar Cornelis Joppensz, de weesjongen die volgens de legende in 1574 na het vertrek van de Spanjaarden de pot met hutspot vond bij de schans Lammen.

WALKING ON THE MOON

In deze groep nemen wij je mee terug in de tijd naar 20 juli 1969. Het moment dat de eerste mens voet zette op de maan. Hoe loop je op de maan, terwijl de zwaartekracht maar een zesde is van de aardse zwaartekracht? Dat ga je zien! Natuurlijk ontbreken de raket en andere sterren en planeten niet. De praalwagen wordt voorafgegaan door journalisten die hiervan verslag uitbrachten. Kent u het nog, het Polygoonjournaal? Na de praalwagen zwieren de dansers hun rondjes als waren zij de sterren in ons Melkwegstelsel.

EEN FILMISCHE REIS DOOR DE RUIMTE

De ruimte spreekt al sinds het ontstaan van de mensheid tot de verbeelding. En in de moderne geschiedenis is dat niet anders. Voor films en (strip)boeken die zich afspelen in het buitenaardse werd de term sciencefiction bedacht.

Wat volgt is een kosmische parade van iconen. E.T. leidt de optocht met zijn vriendelijke uitstraling, gevolgd door een bonte

verzameling superhelden die het universum beschermen. Herken de bekende filmtunes van nog bekendere kaskrakers.

Lichtgevende sterren en futuristische voertuigen versterken de buitenaardse sfeer. Strijders uit de verste sterrenstelsels kruisen hun degens, terwijl ruimteschepen door de hemel scheren. Een eerbetoon aan onze fascinatie voor het onbekende, waar fantasie en wetenschap elkaar ontmoeten in een galactisch avontuur.

NAAR DE MAAN

Jules Verne schreef in 1865 al over een reis naar de maan. Maar ook stripheld Kuifje en zijn vrienden maakten een maanreis. De twee Kuifje-stripalbums *Raket naar de maan* en *Mannen op de maan* zijn wereldberoemd. En de bekende rood-witte ruimteraket is voor vrijwel iedereen een link naar de fantasiewereld van weleer. De raket, van inmiddels 75 jaar oud, mag natuurlijk niet ontbreken in deze Grote Optocht. Welke stripvrienden herken je?

ACHTERGROND

THE SKY IS THE LIMIT: EEN LEVEN LANG LEREN

Leren en groeien! Dat kan in Leiden: de Nationale Onderwijsstad van 2025. Onze stad is beroemd om de vele typen scholen en onderwijsinstellingen. Voor elke leeftijd en ambitie is er aanbod. En leren begint met dromen, oefenen en nadoen. Goede leermeesters versnellen het leerproces van hun pupillen als een komeet tot duizelingwekkende hoogten! Of je nu kok of astronaut wil worden, of eerst bakker en later astronoom: je kan een leven lang leren in Leiden, en daar zijn we hartstikke trots op!

INTERNATIONAL SPACE MUZIEK FESTIVAL

Duik in de kosmische wonderen van het International Space Muziek Festival! Dit festival is een zintuiglijke odyssee die je meeneemt naar de verste uithoeken van het universum. Bereid je voor op een reis vol galactische melodieën en buitenaardse ritmes. Stap aan boord van onze oogverblindende ruimteschip-praaltwagens en vlieg dwars door de kosmos. En voor de waaghalzen: durf jij het podium te betreden tijdens de kosmische karaoke-sessie en de sterren van de hemel te zingen? Ontdek de harmonieën die wachten, hoog boven de aarde!

Met grote dank aan onze partners:

Gemeente Leiden, ambulancedienst van de Veiligheidsregio Hollands Midden, Rode Kruis Leiden e.o., ROC Mondriaan School voor Orde & Veiligheid, ESTEC, MBO Rijnland, Hogeschool Leiden, JES Rijnland, Motorhuis Leiden, Sleutelplaats Leiden, BuZz Leiden, Leiden Kennisstad. En met speciale dank aan onze sponsors, vrijwilligers en figuranten: Basisschool St. Joseph, Musicalgezelschap Otis, Bonaventura College Leiden, Scouting Sint Jozef/ Sleutelstam, Circus Miloco, Toneelvereniging Tot Ieders Genoegen, Rode Sneakerz, DC Dance, Schutterij Onderling Genoegen, Fietsmaatjes en uiteraard alle geweldige figuranten en overige vrijwilligers!

Vriendelijk doch dringend verzoek: mijd tijdens het opstellen van de Grote Optocht de Fruinlaan en de Zoeterwoudsesingel tot aan de Lorentzhof. Deze straten behoren niet tot de route. De aanwezigheid van publiek daar hindert en vertraagt de opstelling en start van de optocht.

Volg voor ieders veiligheid de aanwijzingen van de politie en de commissarissen van de 3 October Vereniging soepel en direct op. Dank voor je medewerking!

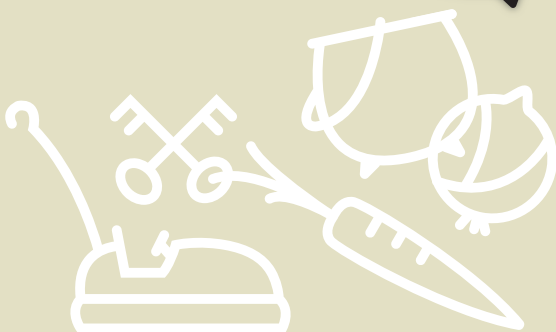

Leidens Ontzet

Natuurlijk ook op

Sleutelstad

RADIO TV ONLINE

Kijk voor de programmering op

sleutelstad.nl

Dikke Banden Race

RACEN OVER HET RAPENBURG

ACHTERGROND

De Dikke Banden Race is de perfecte aftrap voor jong (en oud) voor Leidens Ontzet. Op zondag 28 september kunnen kinderen van 2 tot en met 10 jaar oud op hun loopfiets of fiets met dikke banden (geen racefiets, maar een normale fiets, mountainbike of crossfiets) lekker sjezen over het Rapenburg. Het is sportief, gezellig en een prachtig gezicht. Heb je geen kinderen in die leeftijdscategorie, kom dan aanmoedigen!

De Dikke Banden Race is een feestje! Alle deelnemers krijgen een shirt cadeau en na afloop een vaantje en prachtige medaille. Zo ben je altijd een winnaar, ook als je niet op het erepodium eindigt.

“Twee jaar geleden begonnen we klein met een race over het Rapenburg”, vertelt Mathieu Beckand, commissie Evenementen van de 3 October Vereeniging. “Vorig jaar was er veel meer aanloop en was de route wat anders vanwege het jubileumjaar.” Dit jaar mogen we weer over ‘het Rap’, vertelt mede-organisator en commissaris Lieke Liefkes. “Daar kijken we erg naar uit. Hier was vroeger namelijk ook al een race voor échte wielrenners!”

Mathieu vult haar enthousiast aan: “Het is ontzettend leuk om kinderen zoveel plezier te zien hebben. En om te zien dat het publiek langs de kant staat te juichen. We organiseren de Dikke Banden Race samen met Ready2Race en met de Leidse Ren- en Toervereniging Swift, een van de oudste wielclubs van Nederland, die bekende renners heeft voortgebracht.

PROFWIELRENNERS

Christiaan Smeek van Swift beaamt dat: “Wielrennen is een heel leuke sport. Dat kan bij onze vereniging, maar ook zelf of met vrienden. Uiteindelijk is de hoop dat kinderen (maar natuurlijk ook ouders) gaan wielrennen en zo de nieuwe Joop Zoetemelk wordt ontdekt. Hoe mooi zou het zijn als er ooit een Leidse profwielrenner is, die kan zeggen dat het vuurtje is gaan branden door de Dikke Banden Race tijdens Leidens Ontzet.”

Extra sjeu geven de profwielrenners van Wielerploeg Visma - Lease a Bike aan het evenement. Smeek: “Het is super dat het de afgelopen jaren altijd is gelukt om profwielrenners mee te laten rijden als voorrijders. Dan zie je de kinderen achter de echte wielrenners aan racen, waarbij de profs soms nog aardig moeten doortrappen. Zo helpen we elkaar om er een nog groter spektakel van te maken.”

KIJKTIPS

De magie van 3 oktober begint al lang voor de Reveille. Met deze kijktips dompel je jezelf in september onder in de geschiedenis, verhalen en sfeer van Leidens Ontzet. Van bijzondere documentaires tot unieke archiefbeelden: kijk, luister en voel de trots van de stad!

TIS MAAR EENS PER JAAR

ACHTERGROND

Waarom staan we ieder jaar weer in de regen naar de optocht te kijken? Of 's ochtends vroeg met een kater in de rij voor haring en wittebrood? Kortom, wat is de magie van dit eeuwenoude volksfeest? In deze film volgen we vier Leidenaren in aanloop naar en tijdens de 450e viering van Leidens Ontzet in 2024. Een verhaal over de kracht van traditie en de Leidse identiteit. Als ode aan onze prachtige stad.

Vanaf 7 september in de bioscoop in Leiden. Kijk voor meer informatie op www.3oktdoc.nl

OOK VANAF SEPTEMBER TE BEKIJKEN

Er is nog meer om naar uit te kijken. Vanaf september zijn namelijk ook de documentaires *Sporen van Drie Oktober* en *3 Oktober... De Film* in de Leidse biocopen te zien.

Sporen van Drie Oktober, gemaakt door Kleef & Koop met archeoloog en journalist Ruurd Kok, toont de zoektocht naar tastbare historische locaties en gedenktekens in de Leidse regio. De kijker hoort niet alleen de verhalen achter deze tot nu toe verborgen sporen, maar ziet ook de actuele betekenis van deze plekken in een sterk veranderde omgeving.

3 Oktober... De Film verrast je met honderd jaar filmgeschiedenis van het Feest der Feesten en laat je de sfeer van toen en nu beleven. Filmclub LVSL heeft deze beelden in verschillende archieven opgespoord.

Op unieke wijze leggen de documentaires de geschiedenis en actualiteit van Leidens Ontzet vast, met zowel nooit eerder vertoonde historische beelden als een nieuw perspectief op oude tradities. Een niet te missen bioscoopervaring voor de echte Leidenaar!

ACHTERGROND

Kijk voor de meest actuele informatie over het programma op www.3oktober.nl of download de 3 oktober-app.

ALS EEN RAKET: LEVEN! 20 JAAR

HET MOOIESTE BUSINESS- EN LIFESTYLE
MAGAZINE VAN HET HEELAL

SANDER@LEVENMAGAZINE.NL

LEIDEN WORDT AL EEUWEN BEZONGEN

Al zo lang we Leidens Ontzet vieren en herdenken, wordt er gezongen. De erfenis daarvan is duidelijk terug te zien in de nieuwe Koraalbundel, waarin eeuwenoude liederen worden afgewisseld met hedendaagse klassiekers. En ook het feestprogramma kent van oudsher veel zangactiviteiten. Met enige regelmaat voegen we daar een nieuw evenement aan toe, zoals de Maxikoraal. Een moderne klassieker voor iedereen die niet in groep 7 of 8 zit.

ACHTERGROND

NIEUW IN DE CATEGORIE ZINGEN: DE MAXIKORAAL

Nu kun je denken: zingen we niet al genoeg tijdens Leidens Ontzet? En het simpele antwoord is nee. Leiden is niet voor niets een stad van het levenslied. Het is de bakermat van de Zangeres zonder Naam, Wies Cavé, Robert van Hemert, Mart Hoogkamer en niet te vergeten Rubberen Robbie, Barry Badpak, de Leino's en De Slechte Band.

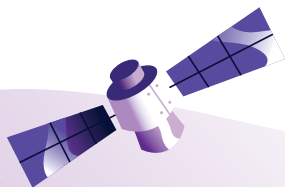
Dus nee, je kunt nooit genoeg zingen. Zingen maakt vrolijk en helemaal als je dat samen doet. Er was bij de 3 October Vereniging dan ook geen enkele twijfel of we de Maxikoraal – die onderdeel was van het jubileumprogramma – jaarlijks moesten voortzetten. Het was zo'n oorverdovend succes dat het in de vaste programmering is opgenomen.

ACHTERGROND

**Maxikoraal is voor iedereen die
niet meer in groep 7 of 8 zit**

Op dinsdagavond 30 september kan iedereen die niet in groep 7 of 8 zit, ook weer eens ouderwets al die leuke Minikoraalliederen zingen. Van Pieter van der Werf tot Het Geuzenlied en van Piet Hein en de Zilvervloot tot Lalala Leiden. Onder de strakke begeleiding van K&G 3 en met de songtekst op de grote schermen is het voor iedereen makkelijk meezingen. Wil je voor het zover is even je geheugen oprissen? Kijk dan op Spotify of YouTube bij de vele playlists en videoverslagen van de Minikoraal.

Behalve deze Leidse klassiekers komt na de pauze ook het moderne Ontzetgenre aan bod. Want als we gaan zingen mogen de liedjes van Rubberen Robbie natuurlijk niet ontbreken. Dus kom allemaal – jong en oud – meezingen op het Garenmarktpllein.

JONG GELEERD: EEN KINDERKOOR BIJ DE HERDENKINGSDIENST!

De Herdenkingsdienst krijgt een heel bijzondere muzikale invulling dit jaar: de Leidse Koorschool komt zingen. Zij kwamen zelf met het idee ook een keer de jeugdige zangers op 3 oktober te laten optreden. De kinderen zijn in de leeftijd van 6 tot 18; ze komen speciaal voor 3 oktober uit alle leeftijdsgroepen samen.

ZINGEND 3 OKTOBER DOOR IS EEN EEUWENOUDE GEBRUIK

Vorig jaar werd bij het oefenen voor de Koraalzang de nieuwe bundel geïntroduceerd, met naast de klassiekers ook veel nieuwe liederen. Deze zullen de komende jaren zeker uitgroeien tot koraalknallers!

Het leuke is dat in deze nieuwe bundel niet alleen moderne nummers zijn toegevoegd, zoals *Lalala Leiden* of *Leiden wat ben je mooi*, maar ook herontdekte oude liederen. Dit jaar gaat dirigent Wim de Ru ons een van die nieuwe oude liederen uit 1576 aanleren.

Van Lalala Leiden tot pareltjes uit de Tachtigjarige Oorlog

Van de schoone Victorie van Leyden stond in het Geuzenliedboek, dat allerlei pareltjes uit de Tachtigjarige Oorlog bevatte. In dit lied wordt bezongen hoe Alva in Nederland huishield, hoe de list om de dijken door te steken tot stand kwam én hoe groot de honger in de stad geweest is.

Wim kijkt er nu al naar uit om een volle Hooglandse Kerk dit lied te leren.

ACHTERGROND

MINIKORAAL IN CIJFERS

4^E

Het Garenmarktpllein
is de vierde locatie
van de Minikoraal.

34^X

Voor de 34ste keer
houden we dit jaar
de Minikoraal.

41

Wel 41 scholen
doen er dit jaar
mee!

#1

Lalala Leiden is de
onbetwiste nummer
1 van de Minikoraal

2500

Meer dan 2500
kinderen zingen mee

30-9

De Minikoraal is
op dinsdag
30 september

Helaas mogen al die duizenden ouders niet komen kijken, omdat
het plein helemaal vol is met kinderen. Maar gelukkig kunnen zij
het spektakel via de lokale media live volgen.

ACHTERGROND

LEIDSE VROUWEN BEZINGEN

Als je over Leidens Ontzet leest, dan valt het je op dat het best een mannenfeestje is. Lof zij den helden? Ferme jongens, stoere knapen? Koppestok, den veerman? Pieter van der Werf? Het werd tijd ook eens onze Leidse heldin Magdalena Moons bij de koraalzang te bezingen.

In de nieuwe bundel zijn maar liefst twee liederen over haar opgenomen: Talm lied van Magdalena Moons (voor een volgende editie van de koraal) en Op jonkvrouwe Magdalena Moons, Leydens behoederesse.

Twee liederen over Magdalena Moons in nieuwe koraalbundel

ACHTERGROND

Op Jonkvrouwe gaat Wim de Ru dit jaar met ons instuderen tijdens het oefenen in de Hooglandse Kerk op woensdag 24 september. Hier is nog een andere bijzondere vrouw druk voor bezig geweest: commissaris Laila al-Zwaini. Zij kwam vorig jaar nieuw in de commissie Herdenking, en hield zich direct volop bezig met de nieuwe koraalbundel.

Het lied is oorspronkelijk een gedicht van Willem Bilderdijk, dat de commissie door Emma Brown op muziek liet zetten. We zingen dit lied als eerbetoon aan Laila, die dit jaar veel te jong overleed.

Burgemeester Van der Werf verwelkomt de geuzenvloot onder leiding van Louis Boisot, kopergravure door D. Sluyster, ca 1825-1850. Erfgoed Leiden en Omstreken.

Het feest der feesten!

Bij Erfgoed Leiden en Omstreken vind je alles over de geschiedenis van Leidens Ontzet en de 3 October Vereniging. Prachtige affiches, alle feestwijzers, notulen sinds 1886 en meer dan 3000 foto's.

Meer weten over drie oktober tradities?

Kijk op: erfgoedleiden.nl/drieoktober

Ontdek meer in ons verleden

ARCHIEF | MONUMENTEN | ARCHEOLOGIE

HOTEL Rumour

WIJ HEBBEN TWEE PRIVERUIMTES VOOR JOUW

VERJAARDAG - VERGADERING
PRIVATE DINING - PROMOTIE - BORREL
GROEPSLUNCH - WALKING DINNER
GROEPSDINER - PRESENTATIE - JOUW IDEE

INFORMEER NAAR DE
MOGELIJKHEDEN VOOR GROEPEN!

hotelrumour.nl / @hotelrumour

Wie organiseert dit feest?

‘EEN COMMISSARIS ZET ZICH IN MET HART EN ZIEL’

91 commissarissen uit 11 commissies zetten zich vrijwillig en vol overgave in voor het Feest der Feesten. Drie van hen vertellen waarom het zo leuk en dankbaar is om commissaris te zijn.

COMMISSARIS YUNG: ‘VEEL RUIMTE VOOR INITIATIEVEN’

Als hobbymuzikant heeft hij ook verstand van knopjes, draadjes en lampjes, dus toen de commissie Optocht & Taptoe iemand zocht voor de techniek, kwam Yung Lie in beeld. “Dat was in 2018, en ik ben nog altijd met heel veel plezier commissaris voor de 3 October Vereeniging”, vertelt hij. “Ik heb de afgelopen jaren veel tijd gestoken in de relatie met partners in de stad, zoals het Motorhuis. Zij leveren al jaren de auto’s die de praalwagens voorttrekken. Ook heb ik het aantal dieselaggregaten flink teruggebracht. Daar ergerde ik me al tijden aan.”

Duurzaamheid is sowieso een onderwerp dat Yung interesseert. “Het is mijn werk. En gelukkig krijgt het ook binnen de vereniging steeds meer aandacht. We hebben sinds kort een aparte werkgroep voor duurzaamheid. Een van de eerste dingen waar we mee bezig zijn is het scheiden van organisch afval voor biomassa en gas. Ik vind het mooi aan de 3 October Vereeniging dat er veel ruimte is voor dit soort initiatieven. Waar ik bijvoorbeeld ook trots

op ben, is dat ik me heb ingespannen om onze groep commissarissen wat diverser te maken. Dat heeft mij veel plezier opgeleverd, hoor! Sinds vorig jaar zijn twee commissarissen uit de Turkse en Marokkaanse gemeenschap uit Leiden actief. Via hen hoop ik dat we ook jonge mensen uit die gemeenschappen aantrekken. Leidens Ontzet is toch van iedereen! Natuurlijk gaat er veel tijd zitten in het werken voor de 3 October Vereeniging. Maar omdat het me aan het hart gaat, voelt het niet als tijd-rovend. Al heb ik vorig jaar wel ik wel tien vrije dagen opgenomen.”

COMMISSARIS RENÉ: 'IEDEREEN ZIT ER MET HART EN ZIEL IN'

Geboren en getogen Leidenaar René Preenen trok een jaar of acht jaar geleden de stoute schoenen aan en stuurde een open sollicitatie naar de 3 October Vereeniging. “Ik vierde al mijn hele leven Leidens Ontzet. Ik wilde het nu eens vanaf de andere kant meemaken en mijn steentje bijdragen om het feest mogelijk te maken.” René werd uitgenodigd voor een gesprek en mocht commissaris in de PR-commissie worden. “Een heel leuke commissie waar je je met alle onderdelen van het feest mag ‘bemoeien’. En dat doe ik dan ook. Ik houd me vooral bezig met de kramen en de merchandise. Maar ik onderhoud ook veel contacten met adverteerders en zakelijke partners. Mijn lievelingsklus? Het testen van de 3 October tompoucen en de 3 October-wijn”, lacht René.

René heeft zijn plek in de vereniging helemaal gevonden. “We zijn een heel diverse groep vrijwilligers, van jong tot oud en allemaal met een eigen expertise. Dat is heel handig, want we kunnen elkaars krachten goed gebruiken en dat gebeurt ook volop. Als wij voor de opening van het Servicepunt iets nodig hebben, hoeft ik maar een appje te sturen en het wordt geregeld. Simpelweg omdat iedereen er met hart en ziel in zit. We doen het voor de stad en de regio, en dus levert iedereen.”

“Het is een voorrecht om namens de vereniging in het commissarissenpak te lopen. Sommigen vinden het een apenpakkie, maar het heeft echt wel een functie; we zijn herkenbaar als organisatie. Dat merkte ik in mijn eerste jaar, toen ik na het vuurwerk over de Haarlemmerstraat liep en er iemand naar me toe kwam om me te bedanken voor het feest. Ik krijg nog een brok in mijn keel als ik daaraan terugdenk.”

COMMISSARIS DEMI: ‘DE SAAMHORIGHEID IN DE VERENIGING IS MOOI’

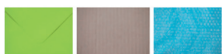
Als klein meisje was Demi Visser al in de ban van het mysterie van de 3 October Vereeniging. “Die mannen in die pakken en met die hoeden, ik vond het fascinerend. Ik ben echt opgegroeid met het feest. Maakte alles van dichtbij mee: Minikoraal, Taptoe, kermis... Toen ik rechten studeerde op de Hogeschool Leiden had ik een docente die connecties had bij de 3 October Vereeniging. Ik heb gewoon tegen haar gezegd dat ik het heel leuk zou vinden om iets voor de vereniging te doen.”

De toen 24-jarige Demi mocht op ‘snuffelstage’ bij de commissie Herdenking. “Uiteindelijk heb ik daar drie jaar gezeten, en toen liet ik mijn oog vallen op de commissie Evenementen. Want dat past écht goed bij me. Ik heb zelf contact gezocht met die commissie en heb gezegd: ‘ik wil graag Swingend naar 3 oktober organiseren’. Dat is een van de grootste onderdelen van het feest. Ik vind het mooi aan de 3 October Vereeniging dat je je ambitie kunt uitspreken en de kans krijgt om je rol in te vullen zoals jij dat wilt. Al moet je natuurlijk wel kunnen onderbouwen waaróm je iets wilt.” “De saamhorigheid in de vereniging is mooi. Er bestaat het beeld dat de 3 October Vereeniging elitair is. Maar dat is echt anders als je er eenmaal deel van uitmaakt. En dat pak? Het is super onpraktisch, maar het geeft ook wel zichtbaarheid.”

Demi zit voorlopig nog wel op haar plek bij Evenementen, maar voor iemand die haar ambitie nooit onder stoelen of banken steekt, heeft ze natuurlijk nog wel een verlanglijstje voor de verdere toekomst. “Ik zou ooit wel in het bestuur willen. Als het zover is, trek ik gewoon weer aan de bel.”

[Promail]

**Professionals in
direct marketing & more**
mailing ■ printing ■ data-entry ■ fulfillment

Promail

Heerenweg 6-A1, 2222 AM Katwijk
t (071) 401 54 60 f (071) 403 41 02
e info@promail.nl i www.promail.nl

HISTORISCHE VERENIGING OUD LEIDEN GEEFT VERLEDEN TOEKOMST

beeld: Erfgoed Leiden en omstreken

De HVOL zet zich in voor het behoud en herstel
van het cultureel erfgoed van Leiden.

Voor slechts € 27,50 per jaar krijg je maandelijks
een nieuwsbrief, het kwartaalblad Oud Leiden
Nieuws, het Leids Jaarboekje, gratis toegang
tot lezingen en korting op excursies.

www.oudleiden.nl

HISTORISCHE
VERENIGING OUD LEIDEN

BIJZONDERE VERHALEN OVER 3 OKTOBER

Hoewel het ontzet van Leiden inmiddels ruim 400 jaar geleden is, is dit hoofdstuk uit de Leidse geschiedenis nog springlevend. Oud-archivaris van de 3 October Vereniging Rens Heruer verzamelde bijzondere verhalen rond 3 oktober die veel later spelen dan 1574.

ALVA

In 1987 vond er een opmerkelijk diplomatiek incident plaats tussen de bevriende landen Nederland en Spanje. Hoewel de vrijheidstrijd van 1574 – waarin Leiden zich met heldhaftigheid uit de greep van de Spaanse koning vocht – al eeuwen achter ons lag, bleek het verleden nog verrassend actueel. De wederzijdse gevoeligheid over die vrijheidstrijd was in 1987 natuurlijk al lang verdwenen. De Hollanders togen massaal naar de Spaanse costa's en al eerder waren Spanjaarden naar ons land gekomen om de kost te verdienen.

Wapenschild van de 18e hertogin van Alba. (Bron: Wikipedia)

Er was geen enkele reden om te twijfelen aan de goede verhoudingen. Het bezoek van de hertog van Alva (Jesus Aguirre Ortiz de Zarate, de derde echtgenoot van de 18e hertogin) aan de stad verliep op 3 oktober 1987 zonder wanklank. Op uitnodiging van burgemeester Goekoop werd Alva netjes ontvangen zonder boegeroep, hield hij in de universiteit een speech, at moedig haring en wittebrood, schudde handen en vertrok weer naar Spanje. Waarschijnlijk zonder te weten wat het 3 oktoberfeest inhield, maar... de vrede was getekend, zelfs met de IJzeren Hertog. Hoe anders verliep het in datzelfde jaar in Joegoslavië. De Nederlandse ambassadeur volgde de bestaande gewoonte om het corps diplomatique uit te nodigen voor een borrel op 3 oktober. Daarbij was natuurlijk uitgelegd dat het feestje werd gehouden omdat op 3 oktober 1574 Leiden was ontzet en dat de Spaanse bezetter smadelijk moest afdruipe. En dat dan in diplomatieke woorden. De Spaanse ambassadeur werd ook uitgenodigd, maar die ontstak in woede. Hij schreef aan zijn collega dat die absoluut niet zou komen borrelen, want het moest maar eens afgelopen zijn met die hatelijkheden over de Spanjaarden. En dat natuurlijk ook in diplomatieke bewoordingen!

TWEEHONDERD GULDEN - EEN GIFT UIT HET HART

Een gift uit het hart (foto: Arti Ponsen)

Op 1 januari 2002 werd in twaalf landen met samen 308 miljoen inwoners de euro ingevoerd als betaalmiddel. Dat betekende dat geleidelijk afscheid werd genomen van de gulden als munteenheid. Inleveren van 'oud geld' was nog een aantal weken mogelijk, maar na 28 januari 2002 kon je bijvoorbeeld de Snip – een biljet van 100 gulden – niet meer gebruiken in het dagelijks betalingsverkeer.

In 2004 ontving de archivaris van de 3 October Vereeniging een bijzondere verrassing. In zijn brievenbus lag een envelop met twee biljetten van 100 gulden. Geen afzender, alleen een kort tekstje, recht uit het Leidse hart van een 3 oktoberfan. Was het geld gevonden? Kwam het uit een erfenis? Was het gewoon ergens blijven liggen en wist de gulle gever niet dat de Snip tot 1 januari 2032 ingewisseld kan worden voor euro's? Hoe het ook zij: de archivaris was getroffen door de lieve gift en besloot om die in zijn geheel tot archiefstuk te maken (inventarisnummer 1568/doors 114).

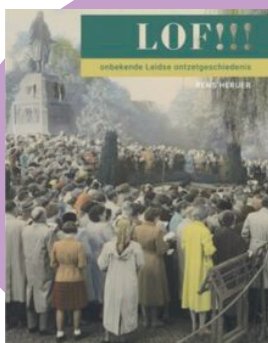
SUSU EN WEIWEI: LEIDENS ONTZET IN CHINA

Het 125-jarig bestaan van de 3 October Vereeniging werd opgeluisterd met allerhande activiteiten, naast de gebruikelijke onderdelen van de viering en herdenking. Eén van die extra's had bijna twee jaar voorbereiding nodig: een samenwerking met Studio Vandersteen in België, de makers van de Suske en Wiske-strips, waar het Leidse feest nauwelijks bekend was.

Veel praten in Antwerpen leidde bij Studio Vandersteen tot het inzicht dat het Leidse ontzetverhaal alle ingrediënten bevat om een échte Suske en Wiske-aflevering te maken. En dus niet zo één die op bestelling gemaakt wordt, maar een album met een echt nummer in de serie. Zo verscheen in 2011 Het lijdende Leiden (nr. 314) – het eerste album dat een Nederlandse stad centraal stelt, en dan nog wel in de favoriete periode van Willy Vandersteen: de Tachtigjarige Oorlog.

Er kwam ook een speciale editie met een toegevoegd jubileumkatern (nr. 031011) die in een oplage van twintigduizend exemplaren in een paar dagen uitverkocht was. Geheel volgens Belgisch studio-gebruik kwam er een Franse versie (À l'aide à Leyde). Tot zover bijzonder genoeg, zou je denken. Maar de ontdekking – enige jaren na 2011 – van de Chinese uitgave van Susu en Weiwei doet het Leidse hart pas echt sneller kloppen.

LOF!!!

Onbekende Leidse ontzetgeschiedenis.

Een boek van Rens Heruer

Het boek is o.a. verkrijgbaar bij boekhandel De Kler en bij het Servicepunt van de 3 October Vereniging.

INFORMATIEF

Wat is jouw zorg kant?

**Kom werken bij dé zorginstelling
voor alle Leidenaren!**

**Bij ons kan je echt alle kanten op!
Check nu onze vacatures op
www.werkenbijlibertasleiden.nl**

**LIBERTAS
LEIDEN**

vertrouwde zorg
dichtbij

Hout | Plaatmateriaal | Bewerking | Gevelbekleding | Bouwproducten

NOORDMANHOUT
VAN LEIDEN

We wensen u een ontzettend
goede 3 Oktoberviering!

Tel. 071 531 64 31 | info@noordmanhout.nl | www.noordmanhout.nl

Leids Ontzettend Lekkers!

Marsepein hutspot | Sleutelkoekjes | Leidse bol

Jacobs
est. 1966

Jacobsbanket.nl
Nieuwe Rijn 43 Leiden

Steun LCKV Jeugdvakanties tijdens de Grote Optocht!

Ook dit jaar collecteert Lions Leiden Lugdunum
Dualis voor het goede doel. Neem kleingeld mee of
doneer via de QR-code.

Elke bijdrage helpt -
dank en een prachtig
Ontzet gewenst!

Lions helpen!

Leiden Lugdunum
Dualis

VERSIERD, VERLEID, ONTZET!

Doe mee met de rood-witte
wedstrijden van 2025

Ieder jaar kleurt Leiden rood-wit in de aanloop naar de viering van Leidens Ontzet. Dit jaar organiseert de 3 October Vereniging twee feestelijke wedstrijden waarbij we op zoek gaan naar de mooiste rood-witte straat en de meest opvallende rood-witte outfit.

Winnaar
2024
Leeuwenstraat

INFORMATIEF

KLEUR LEIDEN ROOD-WIT

Woon je in een straat die elk jaar net wat fanatieker wordt versierd? Of is dit hét moment om je burens aan te steken met het rood-witte virus? Stuur een mail naar ikdoemee@3october.nl. Geef je straat op voor de rood-witte straatwedstrijd en maak kans op een prachtige beker én het felbegeerde rood-witte straatnaambord. De jury komt langs op 28 september, dus zorg dat jouw straat op tijd is versierd!

POSTEN = MEEDOEN

Laat jezelf stralen tijdens de viering. Op 2 en 3 oktober zien we je graag in je meest creatieve, feestelijke of opvallende rood-witte outfit. Deel jouw foto op Facebook of Instagram, tag de 3 Oktober Vereniging en gebruik de hashtag [#roodwitleiden2025](https://www.instagram.com/explore/tags/roodwitleiden2025). Of mail je foto naar ikdoemee@3october.nl. De winnaar ontvangt – naast eeuwige roem – een uniek Leids prijzenpakket.

INFORMATIEF

Alle informatie vind je op 3october.nl/rood-wit

VOOR DE ÉCHTE ROOD-WITTE KENNERS

10 weetjes om de show mee te stelen

Je kent het gevoel: de Leidse vlag hangt uit, rood-witte sjaal om, haring in de hand. Als lid van de 3 October Vereeniging vier je niet alleen mee — je draagt de Leidse kleuren fier en kent precies het verhaal dat erbij hoort. Of toch niet helemaal? Met deze tien weetjes laat je in de haringrij, op de kermis of bij de koraal zien dat je een échte kenner bent.

WIST JE DAT...

- 1 ... 3 oktober officieel immaterieel erfgoed is?**
Sinds 2019 staat de herdenking en viering van Leidens Ontzet in 1574 op de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland. Een kroon op ons collectieve geheugen en een erkenning van wat wij al lang weten: dit feest is goud waard.
- 2 ... bijna alle statiegeldbekers weer worden ingeleverd?** Gemiddeld wordt 95% van de bekertjes ingeleverd. Minder afval, schonere stad!
- 3 ... de Minikoraal de grootste muzikale geschiedenis van Nederland is?** Duizenden basisscholieren uit groep 7 en 8 brengen zingend de geschiedenis tot leven.
- 4 ... de Grote Optocht al sinds 1886 bestaat?** Elke editie heeft een ander thema en laat Leiden van z'n creatieve kant zien. Van historische taferelen tot dansende dino's: alles komt voorbij.

5

... er zonder postduiven geen ontzet was geweest?

Willem Speelman (later beter bekend als Willem van Duyvenbode) smokkelde via duiven berichten uit het belegerde Leiden. Die waarschuwingen bereikten Willem van Oranje op tijd – en de stad werd gered. De Duivenbodestraat herinnert ons hier tot op de dag van vandaag aan.

6

... Leiden zijn eigen papiergeld had tijdens het beleg?

Omdat het edelmetaal op was, stansten Leidenaren noodmunten uit samengeperst papier, afkomstig uit katholieke kerkboeken. Deze gebruikten ze als betaalmiddel.

7

... de oorspronkelijke hutspot geen aardappel bevat?

De beroemde pan van Cornelis Joppenszoon zat vol pastinaak, wortel en ui. Aardappels kenden we toen nog niet. Tegenwoordig zijn er zelfs een halal en vegan variant van de hutspot – iedereen kan mee-eten!

8

... haring & wittebrood de wereld over gaan?

Niet alleen in Leiden, maar ook op Nederlandse ambassades en bij militairen in het buitenland wordt op 3 oktober haring en wittebrood gegeten. Leidens Ontzet vieren we dus overal ter wereld met haringen en geusjes.

9

... ‘Leidse glipper’ vroeger een scheldwoord was?

Tijdens het beleg vluchtten sommige inwoners weg uit de stad. Zij werden ‘glippers’ genoemd – verraders. Nu gebruiken we die bijnaam met trots: Leidse Glibber.

10

... de Universiteit Leiden een bedankje is voor dapper verzet?

Willem van Oranje gaf Leiden in 1575 het recht om een universiteit op te richten, als dank voor het moedige verzet tijdens het beleg. Zo begon de oudste universiteit van Nederland, bolwerk van vrijheid.

Of je nu meezingt, meedoet of meeleeft: met deze weetjes vier je Leidens Ontzet met hart én hoofd.

Resultaat.

Als ondernemer steekt u veel tijd in uw bedrijf. Maar levert uw energie wel het gewenste resultaat op? Heeft u een goede balans tussen inspanning en inkomen? Wij ondersteunen u bij het bereiken van een sterke financiële basis, gekoppeld aan fiscaal advies. Zodat u zich bezighoudt met uw kernactiviteiten en het maximale overhoudt aan uw inspanningen. Dat noemen wij resultaat boeken.

Meer weten? Maak een afspraak.

In een vrijblijvend gesprek bekijken we graag onze mogelijkheden voor uw onderneming.

VAN ARKEL. **WIGGERS**
accountants **adviseurs**

drs. J.E.C. van Arkel RA | M. Wiggers AA
J.E.C. van Arkel

Schipholweg 121 • Postbus 3111 • 2301 DC Leiden • T. 071-568 06 21
info@vawaccountants.nl

DE TOEGANG TOT EEN SCHAT AAN 3 OCTOBER-VERHALEN

Het is het grootste historische verenigingsarchief van Nederland. Niet veel mensen weten dat de 3 October Vereeniging over een enorme hoeveelheid documenten, foto's, films en andere stukken beschikt. Jarenlang was Rens Heruer de hoeder van dit erfgoed. Dit voorjaar volgde Christel Schollaardt hem op. Met haar achtergrond als Hoofd Collecties en Onderzoek bij Rijksmuseum Boerhaave heeft ze de juiste papieren om de 3 oktobercollectie op waarde te schatten.

Christel is al jarenlang commissaris bij de 3 October Vereeniging. "Vijftien jaar geleden werd ik gevraagd om in de Commissie Herdenking te komen. Ik kreeg één specifieke taak: de Reveille organiseren. Terwijl ik nog nooit bij de Reveille geweest was", bekent Christel lachend. "Dus die eerste keer heb ik maar heel nauwgezet het draaiboek gevolgd. En dat ging goed. In de loop der jaren heb ik wat kleine veranderingen doorgevoerd, zoals de trompetter in de toren. Maar in principe is het natuurlijk een heel traditioneel onderdeel en een overzichtelijke klus."

Na vijftien jaar begon het te kriebelen bij Christel. “Het werd tijd voor iets anders. Toen ik hoorde dat Rens met pensioen wilde, heb ik bij het bestuur mijn vinger opgestoken. Ik heb bibliotheek- en documentatiewetenschap gestudeerd en heb een achtergrond in musea... het was eigenlijk een no-brainer dat ik Rens kon opvolgen.”

Stukje bij beetje wordt het archief nu overgebracht van het huis van Rens naar het verenigingsgebouw, waar het veilig wordt opgeslagen. “Daar komt nog wel wat administratie bij kijken. Rens had zijn eigen systeem van nauwkeurige registratie, maar dat was wel verouderd. Ik ben begonnen met alles in de nieuwste versie van Excel noteren. Sowieso bestaat een groot deel van het archiefbeheer uit digitalisering. Dat is misschien wel mijn belangrijkste rol voor de komende jaren. Daarbij zal ik ook nauw samenwerken met andere commissies in de 3 October Vereeniging. Ik wil er samen met hen voor zorgen dat ook interne stukken goed aangeleverd en bewaard worden. En ik werk natuurlijk samen met Erfgoed Leiden en Omstreken. Uiteindelijk zal het grootste deel van het archief daarnaartoe gaan.”

Hoewel ze nieuwsgierig is, heeft Christel nog nauwelijks kunnen snuffelen tussen de archiefstukken. “Wat ik onlangs wel zag, is een fantastisch filmpje uit 1926 van het Schuttersveld. Een jongetje werd daar door een ballon de lucht in getrokken. Het grappige is: de familie van dat jongetje woont nog steeds in Leiden. Alle nazaten kennen het verhaal van opa die door een ballon werd meegenomen. Dat vind ik het mooie aan mijn werk: archiefstukken zijn de toegang tot échte verhalen.”

NIEUWE ARCHIEFSTUKKEN

Het archief van de 3 October Vereeniging beoogt een complete verzameling te zijn van alles wat met beleg en ontzet van Leiden en met de herdenking en viering ervan in verband staat. Uiteraard is het sinds 1886 vooral het archief van de vereniging zelf. De papieren collectie is inmiddels vrijwel geheel ondergebracht bij Erfgoed Leiden en Omstreken. Overige archiefdelen zijn ondergebracht in het verenigingsgebouw. Bijdragen aan de collectie (boeken, foto's, dia's, tijdschriftartikelen,

films, videomateriaal, voorwerpen of bijdragen in andere (digitale vorm) zijn van harte welkom. Het archief ontvangt de bijdragen meestal en graag als schenking, maar beschikt ook over een klein budget voor eventuele aankopen van zeer bijzondere aard. De archivaris ontvangt graag tips die kunnen leiden tot uitbreiding van de collectie.

Het archief ontving weer bijdragen in verschillende vormen. Onderstaand overzicht is een selectie uit de aanwinsten van juli 2024 t/m juni 2025:

- E. van Aelst (Leidse Glibber) – beeldmateriaal div. vieringen
- Bestuur en commissies 3 October Vereeniging – stukken, merchandise en boeken betreffende jubileumviering 450 jaar Ontzet (2024)
- Griffioen PP / Uitg. De Uiver – Feestwijzer (3 oktoberhorloge, 2024)
- J. Karstens / L. Kallenberg – fietsroutes regio (2024)
- S. Kraan – diverse stukken
- A. Ponsen – K&G Klanken (nr. aug. 2024)
- Id. – ‘Gala-Berline v.h. Groninger Studenten Corps ...’ (boek, z.j.)
- A. van Rhijn – Bundel Koraalzang (1897)
- O. Rijsdijk – ‘katoentje’ (rode versie) m.b.t. Leidens Ontzet (1924)
- diverse bronnen – stukken m.b.t. Vereeniging Magdalena Moons.
- diverse (anonieme) personen – diverse bijdragen (w.o. Feestwijzers, foto’s, krantenberichten, scripties, voorwerpen, (profiel)werkstukken v.o.)

Wij danken iedereen hartelijk voor de genoemde en alle andere, niet vermelde bijdragen aan het archief. Het archief van de 3 October Vereeniging is te bereiken via archief@3october.nl

**Alles is leuker
met je maatje!**

**vitalis
maatjes**

**VAN DER KOOIJ
MAKELAARS**

Wenst je een fijn Leidens Ontzet

**Puntgaaf
drukwerk**

HAVEN 46 LEIDEN
PUNTGAAFDRIUKWERK.NL

3 OKTOBER QUIZ

Mail voor 1 oktober 2025 het antwoord naar ikdoemee@3october.nl o.v.v. naam en telefoonnummer. Onder de inzenders met het juiste antwoord verloten we een rood-witpakket, waarmee je geheel in stijl Leidens Ontzet kunt vieren.

1. De basisschool aan de Kennedylaan heet:

- A. De Astronaut
- B. De Astronoom
- C. De Kosmonaut
- D. De Komeet

2. André Kuipers is ambassadeur van:

- A. Rijksmuseum van Oudheden
- B. Wereldmuseum Leiden
- C. Rijksmuseum Boerhaave
- D. Naturalis

3. Een muurformule aan de Witte Singel tegenover de Oude Sterrewacht toont een afbeelding van:

- A. De zon
- B. De maan
- C. De planeet Jupiter
- D. De Melkweg

4. De Oude Sterrewacht werd gerealiseerd op initiatief van:

- A. Frederik Kaiser
- B. Keizer Napoleon Bonaparte
- C. Jan Hendrik Oort
- D. Albert Einstein

5. Het eerste universitaire meetinstrument om de stand van sterren te bepalen stond:

- A. Op het bestuursgebouw (Rapenburg 70)
- B. Op het Academieggebouw
- C. Op de Oude Sterrewacht
- D. Op de Burcht

6. Hoeveel observatiekoepels telt het complex van de Oude Sterrewacht?

- A. 3
- B. 4
- C. 5
- D. 6

7. Op de gevel van Rijksmuseum Boerhaave bevindt zich een muurformule over het bewijs van een belangrijke theorie:

- A. De brekingswet van Snellius
- B. De slingerformule van Huygens
- C. De Lorentzcontractie van Lorentz en Einstein
- D. De algemene relativiteitstheorie van Einstein

8. Welk nationaal centrum voor ruimteonderzoek is sinds 2021 in Leiden gevestigd?

- A. ESTEC
- B. CERN
- C. ASTRON
- D. SRON

9. Welk in Leiden gevestigd bedrijf levert een belangrijke bijdrage aan de internationale ruimtevaartindustrie op de werkterreinen zonnepanelen, lanceerstructuren, instrumenten en systemen?

- A. Airbus Netherlands
- B. Holland Space Industries
- C. RADAR BV
- D. Kat Royal Fireworks

3 OKTOBER QUIZ

10. Welke Leidse fijnschilder schilderde het portret van De Astronoom/De Astroloog dat in Museum De Lakenhal hangt?

- A. Rembrandt van Rijn
- B. Jan Steen
- C. David Bailly
- D. Gerrit Dou

11. Aan de gevel van Breestraat 56 is een afbeelding van de naamgever van een planeet te zien. Je vindt hem ook in het fronton van In den Vergulden Turk:

- A. Mercurius
- B. Venus
- C. Mars
- D. Jupiter

12. Zowel aan de Zijlpoort als aan de gevel van het Koninklijk Militair Invalidenhuis op Hoge Rijndijk 23b zijn afbeeldingen van de naamgever van een planeet te zien. Wie is dat?

- A. Mercurius
- B. Venus
- C. Mars
- D. Jupiter

13. Op de geuzenpenning staat 'liver turcx dan paus'. Die geuzenpenning had de vorm van een:

- A. Stralende zonneschijf
- B. Volle maan
- C. Krimpemde halve maan
- D. Komeet

14. Hoeveel dagen eerder valt ramadan elk jaar in de islamitische kalender?

- A. 5–6 dagen
- B. 8–9 dagen
- C. 11–12 dagen
- D. 14–15 dagen

3 OKTOBER QUIZ

15. In Leiden is een stukje gesteente te vinden afkomstig van de maan. Het ligt nu:

- A. In Rijksmuseum Boerhaave
- B. In een kluis in Naturalis
- C. Op de kamer van rector magnificus Hester Bijl
- D. In het Academisch Historisch Museum
(in het Academiegebouw)

16. De beroemdste Leidse sterrenkundige heet:

- A. Prof. dr. Ewine van Dishoeck
- B. Prof. dr. Hester Bijl
- C. Prof. dr. ir. Ionica Smeets
- D. Prof. dr. Sophia Antoniadis

17. Leidse sterrenkundigen maken graag gebruik van ALMA. ALMA bevindt zich in:

- A. Argentinië
- B. Brazilië
- C. Chili
- D. Ecuador

18. In de Hortus botanicus is in de Oude Sterrewacht een tentoonstelling te bewonderen. Hoe heet deze tentoonstelling?

- A. Van Zon tot Zonnedaauw
- B. Planten & Planeten
- C. Van Venus tot Venusvliegvanger
- D. Van Komeet tot Komkommer

19. Hoeveel jaar bestaat de Universiteit Leiden in 2025?

- A. 350 jaar
- B. 400 jaar
- C. 450 jaar
- D. 500 jaar

B2-Cleaning

Wenst iedereen
een **goed ontzet**

De schoonmaak van
morgen begint vandaag

www.B2-Cleaning.nl | 088 - 818 0400 | info@B2-Cleaning.nl

De allerleukste &
origineelste Leidse
cadeaus koop je bij
VVV Leiden

Leiden
stadvanontdekkingen

het hele
jaar door
voor jong
en oud

JAPANMUSEUM
SieboldHuis

Het mooiste
uit Japan
in Leiden

GEPERSONALISEERDE
ARTIKELN
BORDUURSERVICE

071-5144266

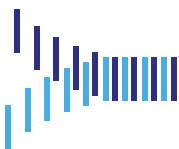
SCHEFFERSPORTPRIJZEN.NL

Bunnig Partners

accountants + adviseurs

Vijf Meilaan 135-A • 2321 RK Leiden • 071 5311 321
mailbox@bunning.nl • www.bunning.nl

De sleutel tot succes

Correctly Billed

voor al uw zakelijke energie

W. www.correctly-billed.nl

E. info@correctly-billed.nl

M. 06-206 53 002

Wij wensen u een fantastisch 3 oktober feest toe, met een hoop positieve energie!

TEEUWEN

verzekeringen

WIJ ZIJN TUSSENPERSOON VAN JOUW BELANG

De Sitterlaan 89 | 2313 TL Leiden | 071 514 9967
teeuwenverzekeringen.nl

THE WALL STREET WAFFLE BAKERY

OOK DIT JAAR BIJEN WIJ U OP
VERTOON VAN UW LEDENPAS
GRAAG GRATIS EEN:

TOPPING OF KOP KOFFIE

AAN BIJ AANKOOP VAN EEN
WAFEL

U VINDT ONS TER HOOGTE VAN DE BEESTENMARKT

Word lid, stel je vragen en scoor rood-wit!

Op zaterdag 30 augustus openen we officieel de deuren van het Servicepunt van de 3 October Vereeniging. En als het Servicepunt open is, dan weet je het: de voorpret kan beginnen. Het is weer de tijd van het jaar om je straat, jezelf en vooral heel Leiden rood-wit te kleuren.

De opening wordt feestelijk verricht door de voorzitter van de 3 October Vereeniging, Rogier van der Sande, en burgemeester Peter Heijkoop.

Kom gezellig langs

Je bent van harte welkom voor al je vragen, het afsluiten van (cadeau)lidmaatschappen én natuurlijk om je 3 oktoberoutfit compleet te maken met onze vrolijke, officiële merchandise.

Uiteraard in onze favoriete kleuren: rood-wit.

In de hele maand september staat op zaterdagochtend tussen 10.00 en 11.00 uur de koffie voor je klaar – een gezellig moment om even binnen te lopen, bij te praten of gewoon alvast in de sfeer te komen.

Ontmoet, ontdek, geniet

Gedurende de maand september organiseren we leuke activiteiten voor jong en oud – van lezingen tot voorleesochtenden. Samen tellen we af naar drrrie oktober! Doe je mee?

Bekijk wanneer het Servicepunt open is en wat er te doen is op www.3october.nl of in de 3 oktober-app.

LEIDEN KLEURT ROOD-WIT

Wil jij stralen tijdens 3 oktober én bijdragen aan het mooiste feest van het jaar? Kom dan langs bij ons Servicepunt of bezoek de gezellige kramen in de stad en scoor de officiële rood-witte artikelen. Van vrolijke vlaggen en feestelijke accessoires tot stoere rugbyshirts, handige heuptasjes en gave petten — alles wat je nodig hebt om de stad rood-wit te laten kleuren.

Nieuw in de collectie, of gewoon elk jaar weer een topper: dé must-haves voor elke Leidens Ontzet-fan vind je alleen bij ons. En het mooiste? Met elke aankoop steun je direct de viering van Leidens Ontzet.

Cadeautip: geef een lidmaatschap cadeau! Daarmee geef je niet alleen een uniek Leids geschenk, maar help je ook om deze prachtige traditie in stand te houden.

Dus trek dat rood-witte shirt aan, hang de vlag uit en vier mee. Want Leidens Ontzet vieren we samen.

Bekijk de actuele openingstijden en locaties van de kramen op www.3october.nl of in de 3 oktober-app.

MERCHANDISE

1 Slabbetje met opdruk	5 Heuptasje met opdruk
2 Rompertje met opdruk	6 Juichsjaal
3 Hoodie met opdruk	7 Leidse bootvlag
4 Touwtjestas met opdruk	8 Spaarpot Academiegebouw

1

2

3

4

5

6

7

8

CENTRAAL⁺

TV SPECIAL

Rudo! XL

bij Leidens Ontzet

+

ZATERDAG 4 OKTOBER VANAF 18.15 UUR
OP TV EN ONLINE BIJ CENTRAAL+

ZIGGO 40 | KPN/XS4ALL 1412 | ODIDO 820
CENTRAALPLUS.NL

GEEF EEN LIDMAATSCHAP CADEAU

Het leukste cadeau voor iedere
Leidenaar: een lidmaatschap van de
3 October Vereeniging!

Geef een cadeaulidmaatschap aan vrienden of
familie en vier samen Leidens Ontzet.

Scan de QR-code voor de aanmeldpagina!

Onmisbaar TIJDENS 3 OKTOBER!

Bij aankoop
van 4 tompouces
en geusje **GRATIS**
limited edition
broodzak t.w.v.
€3,95

BAKKER VAN MAANEN

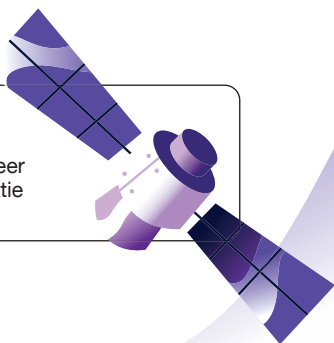
Het Geusje en de 3 oktober tompouce zijn van 25-09 t/m 3-10 verkrijgbaar in onze winkels in Leiden, Leiderdorp, Voorschoten, Zoeterwoude en Oegstgeest, Zolang de voorraad strekt.

SCHENKEN OF NALATEN AAN DE 3 OCTOBER VEREENIGING?

Dankzij jouw steun kan de 3 October Vereeniging het verhaal van vrijheid doorgeven aan toekomstige generaties. Elke bijdrage is welkom. Die kan ten goede komen aan bijvoorbeeld een onderwijsproject, een publicatie of voor het beheer en behoud van het archief. Je kunt ons steunen met een gift of door de 3 October Vereeniging op te nemen in jouw testament. Voor meer informatie over schenken of een legaat aan onze Vereeniging kun je contact opnemen met secretariaat@3october.nl.

Scan
voor meer
informatie

GEUZEN VAN BOISOT

De Stichting Geuzen van Boisot bestaat uit een aantal ondernemers uit de Leidse regio. Zij hebben zich verbonden om langdurig met een jaarlijkse sponsorbijdrage het werk van de 3 October Vereniging te ondersteunen.

De Geuzen van Boisot zijn:

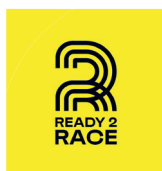

de coöperatieve **Rabobank**

SIMBA HOLDING

Peko Investment BV

Peter Jurgens

3 OCTOBER GILDE

Het 3 October Gilde is een diverse groep ondernemers uit Leiden en omgeving. Ondernemers met een Leids hart.

Het Gilde ondersteunt de viering en herdenking van Leidens Ontzet door specifieke evenementen die door de 3 October Vereeniging georganiseerd worden, te bekostigen. Het Gilde maakt bijvoorbeeld de Grote Hutspotmaaltijd mogelijk.

A.J. van der Meer Beheer B.V.
Acadi Accountants B.V.
Administratiekantoor HB
ALV Productions
Ambiance Zonwering Verplancke - Ladan
Architectenbureau Lau
Area 071
Atelier C.F. B.V.
Atlas Inexco B.V.
Autoschade De Wit Leiden
B2-Cleaning BV
Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Bakker & Neve Notarissen
Barendse Loodgietersbedrijf
Bedrijfslidmaatschap 3 Octobervereniging Hogeschool Leiden
Bestuur 3 October Vereeniging
BFN
BHN
Bio Clean All
BMN Leiden
Boonekamp Drankengroothandel B.V.
Borsboom Accountantskantoor
Breedveste BV
Bruine Boon
Buik en Van der Horst
Bunnig & Partners Accountants + Adviseurs B.V.
Business Security Company BV
C.J. de Boer
Calculus
CMDS®
Cooperatieve Rabobank U.A. inzake kring Leiden- Haaglanden
Correctly Billed
Cultuurhistorisch Bureau Moerman
Cupido B
De Uyl van Hoogland/Dubbeldeman Holding B.V.
Den Elzen Schoenmode
Dimarco Creators B.V.
Drukkerij de Bink
Dutch Pub Group
EP:Swaak
Erga BV

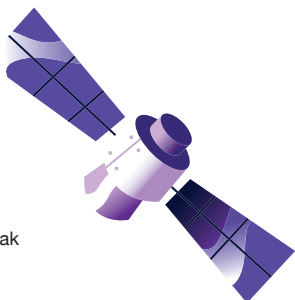

Fa. D. Koolmoes
 Femkeido
 Fietstourtje.nl
 Fles horeca
 Flex IT Distribution
 Gebr. Kluivers BV.
 Goodnight Slaapkamers Cruquius B.V.
 Graal Makelaardij BV
 Grant Thornton Accountants en Adviseurs B.V.
 Handelsbanken
 Handelsbanken
 HBK Belastingadviseurs en Accountants
 Het Motorhuis B.V.
 Hoppezak Kledingverhuur
 Hotel Leiden
 Hotel Mayflower
 Hotel Rumour B.V.
 Huisartsenpraktijk Hortus
 Huisartsenpraktijk Stevenshof
 Huisman Tweewielers
 ING Leiden
 Inhousefilming
 Interpulse Automatisering B.V.
 Ivo van der Leek Makelaardij
 J. Maasdam
 J.J. van Aalst
 J.P. Koolmoes Infra B.V.
 Jacobs Banketbakkerij
 Jobo Bouw- en Aannemersbedrijf B.V.
 Joor it BV
 Jumbo Bogaard
 June.
 Kapsones Kappers
 KAYA Sieraden BV
 Kejo Steiger en Lijmwerken
 Kerkvliet makelaars BV
 Keurslager Groeneveld
 Kleur op kleding
 Kooij van de Beheer BV
 Kunsthuizen.nl
 Landman-Timmermans Advocaten
 LaRorsch
 Leidsch Bier
 Leidsch Dagblad
 Leidse Schouwburg-Stadsgehoorzaal
 LeidseGlibber
 Leo de Vogel BV
 LEVEN! Magazine
 Logoxl.nl
 Maf
 Mantix
 Marleen Hogendoorn media
 MCS Arbo
 Meeus Assurantien
 Moss Last Mile Heroes
 Moss.today
 MR Studio
 Nieuwenburg Sfeer
 Nijssen
 Nilles Raken M&E

Olympia Uitzendbureau
 Open design centrum
 Oudshoorn makelaardij
 OWN & CLUB
 OWN agency
 Party Verhuur Leiden
 PKA bv
 PLNT
 Pommée Machines & Equipment
 Populytics B.V.
 Praktijk Philippe
 Prentenkabinet
 Proeflokaal 1574
 ProKwadraat-Groepswijzer.nl
 Riool.nl
 RWV Advocaten
 S.O. Timmerwerken
 SchadeNet Leiden
 SCOL
 Sligro Leiden
 Sloos en Zoon B.V.
 Snellink bouw en advies
 Solus IT
 Spik & Span Glasbewassing en schoonmaak
 Stadscafé/Restaurant Van der Werff
 Stichting Werk en Onderneming
 Stretchtentverhuur Randstad
 Studio America/Matrix Frame
 Sturen op Strategie
 Super Sound
 Suus & Binkie Filmcatering
 Switch Beheer B.V.
 TeekensKarstens Advocaten Notarissen
 Teeuwen verzekeringen
 Th. Lubbe Reizen
 Thomar Beheer Bv
 Tortu B.V.
 Unity FM/TV
 Van Arkel & Wiggers accountants en adviseurs
 Van Diemen B.V.
 Van Oerle Netpro
 Van Roy c.s. Advocaten
 VanHelder
 Vastgoed Binnenstad Leiden / CML /OL
 Veilinghuis Onder de Boompjes
 Verfhuis Frank Scheffer
 Versteegen auto's
 Vis van het Hof
 VOF de Kemp
 VVV Leiden
 W.J. Zirkzee Holding B.V.
 Walburg Pers
 Westgeest makelaardij BV
 Wetting & de Roode Advocaten
 Wilbur van Melick&Partners
 Wittebrug
 YA! The Project Organisation
 ZAALBERG MAKELAARS LEIDEN
 Zirkzee Group
 Zorg en Zekerheid Leiden Basketball

**Ook lid worden van
 het 3 October Gilde?**
 Meld je aan via:
secretariaat@3october.nl
 of 3october.nl/word-gildelid

Wolfslag

Gelukkig aan het werk

De speciaalzaak voor
kantoorartikelen, schoolartikelen
en stationary.

Moerbeistraat 4, Leiden
wolfslag.nl

Breestraat 145, Leiden
mijnwolfslag.nl

Business & Pleasure

Scan de QR-code of kijk op
bvleiden.nl/events om alle
evenementen te bekijken

BVL
Business
Vereniging
Leiden

Waar ondernemers elkaar ontmoeten!

3 OCTOBER VEREENIGING LEIDEN

Opgericht 13 mei 1886

EREVOORZITTER

P.J. Heijkoop (Peter), burgemeester van Leiden

ERELEDEN

J. Boots (Jan)
H. Bijl (Hester), rector magnificus Universiteit Leiden
L.M.M. Heruer (Rens)
L.C.M. Kallenberg (Lodewijk)
H.L.J. Kamps (Rik)
J. Karstens (Jan)
W.J. Laman (Wim)
H.J.J. Lenferink (Henri)
H.A.M.M. Meijer (Har)
A.G.M van der Poel (Bart)
K.H.N. Schulpen (Charles)
T.M. Schutte (Tineke)
P.G.J. van Sterkenburg (Piet)
J.J.I.M. van der Velden (Jurgen)

BESTUUR VAN DE 3 OCTOBER VEREENIGING

R.A.M. van der Sande (Rogier), voorzitter
J.L.L. Wisse (Lodewijk), secretaris, vicevoorzitter
E.J. van Klaveren (Bettina), 2e secretaris
M. Melzer (Mark), penningmeester
M. du Prie (Martijn), 2e penningmeester
M.A.M. Deelen (Mathilde), praeses collegii L.S.V. Minerva
J.P. Boer (Koos)
F.G.M. Eisma (Femke)
M. de Kok (Marieke)
J.P. Los (Annette)
G.S. Marchena (Guido)
J.W. Proper (Jan Willem)
E.P. Sanders (Eric-Paul)
L.G.H. Ummels (Lara)

COMMISSIE EVENEMENTEN

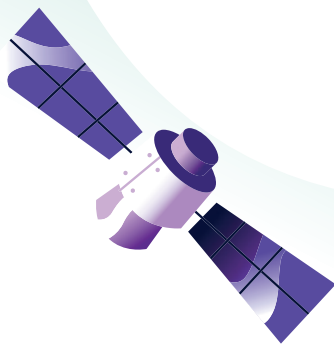
J.W. Proper (Jan Willem), voorzitter
E.J. van Klaveren (Bettina), vicevoorzitter
M.A.M. Deelen (Mathilde), 2e vicevoorzitter
D. Breedveld (Diony)
W.A. Bunnig (Walter)
E. Jansen (Erik)
F. de Jong-de Jong (Frouke)
P.J. Koolmoes (Pascal)
C. van Kooperen (Thea)
A.F. Liefkes (Lieke)
G. Meijers (Gijs)
W.M. Montagne (Marc)
C.E. Noyon (Lizette)
N. van der Fits (Niels)
T. Verburg (Thomas)
D.D. Visser (Demi)

COMMISSIE HERDENKING

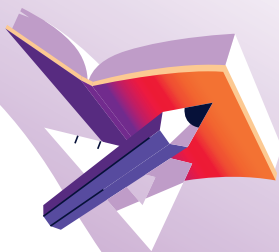
L.G.H. Ummels (Lara), voorzitter
J.P. Los (Annette), vicevoorzitter
K. Bansi (Kiran)
E. J. Heijnen (Josine)
B. Kienhuis (Bart)
I. Klap (Ivo)
A.V.M. Nuijten (Alexander)
C. Vink (Caroline)
M. Vreeken (Martin)

COMMISSIE OPTOCHT EN TAPTOE

M. de Kok (Marieke), voorzitter
L.G.H. Ummels (Lara), vicevoorzitter
Y.A. Ballieux (Youri)
K. van Ekdom (Koen)
C.D. Gelinck-van Aalst (Koosje)
D. de Geus (Dennis)
E.W.H. Haasbroek (Edwin)
Y.H. Hagemann (Youri)
A. Klein (Aaron)
L.H. Lie (Yung)
S.G.M. Löwik (Steef)
A.D.E. van Oosten (Els)
B. van Poelgeest (Bart)
T.W.A. Pootjes (Theo)
W.J. ten Teije (Willem)
C. van der Velde (Cesanne)

M.L. Vinkenburg (Maaïke)
D. de Vogel (Dave)
M. Vreeken (Martin)
D. Waisvisz (Daya)
J.C.G. Weijermars (Jeroen)
T. Weijermars (Thijs)
B.A.M. Wesselman (Bertram)
J.W. Zijlstra (Jesper)

COMMISSIE PR

J.P. Los (Annette), voorzitter
F.G.M. Eisma (Femke), vicevoorzitter
R.R. van Dijk (Rémi)
F.H.A. Ginjaar (Frans)
M. Hettinga (Marjolein)
L. Hollander (Laila)
H.N.T. Hoogwout (Niek)
M.A. Kortmann (Martine)
M. Kramp (Marijn)
E.M.G. Ledegang (Nienke)
J. Liemburg (Jelte)
R.J.P. Preenen (René)
W. Smook (Wilmer)
S.P.J. Stroet (Steven)
I.D.N.M. Tieleman (Isabelle)
C. Zevenbergen (Carin)

COMMISSIE LEDENWERFING EN LEDENADMINISTRATIE

M. Melzer (Mark), voorzitter
J.L.L. Wisse (Lodewijk), vicevoorzitter
J.P. Los (Annette), 2e vicevoorzitter
H.N.T. Hoogwout (Niek)
W. Smook (Wilmer)
C.H. Zitman (Kees)

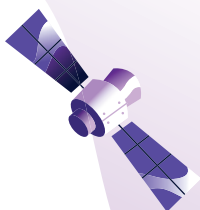
COMMISSIE PROTOCOL

J.L.L. Wisse (Lodewijk), voorzitter
G.S. Marchena (Guido), vicevoorzitter

COMMISSIE HARING & WITTEBROOD EN HUTSPOT

G.S. Marchena (Guido), voorzitter
E.J. van Klaveren (Bettina), vicevoorzitter
D. Abdales (Driss)
J.E.C. van Arkel (Jorg)

M.A. Bentveld (Menno)
 O. Blom (Onno)
 M. Breedveld (Michiel)
 A. van Buuren (Armin)
 M. van Dalen (Marcel)
 D. Dogan (Durmus)
 C. Faassen (Casper)
 J.T. Groen (Jacintha)
 R. Jacobs (René)
 H. Kuijers (Hidde)
 B. van Leeuwen (Bart)
 M.H. Maas Geesteranus (Melanie)
 A.H.P. Niggebrugge (Arthur)
 R. Schenk (Ronald)
 G. Schukking (Gerda)
 M. Visser (Michel)
 M. Vreeken (Martin)
 B.J.J. Wegman (Benjamin)
 N. ter Woerds (Noëlle)
 R. van der Zalm (Robbert)
 S. Zeilstra (Schelte)

COMMISSIE LUNAPARK

M. du Prie (Martijn), voorzitter
 E.P. Sanders (Eric-Paul), vicevoorzitter
 H. de Jong (Henk)

COMMISSIE GILDE, GEUZEN EN GALA

E.P. Sanders (Eric-Paul), voorzitter
 M. du Prie (Martijn), vicevoorzitter
 S. Dijkhuizen (Sofie)
 D. Freriks (Daan)
 O.S. Hudig (Saskia)
 E. Mulder (Eva)
 N.E. Speur (Nona)
 E.V. van der Stegen (Esther)

COMMISSIE GEBOUW EN BEHEER

M. du Prie (Martijn), voorzitter
 J.P. Los (Annette), vicevoorzitter
 J.P. van den Berg (Hanna)
 M. van Dalen (Marcel)
 L. Hollander (Laila)
 H.N.T. Hoogwout (Niek)

P.J. Koolmoes (Pascal)
N.P. Massaar (Nico)
C.G. Schollaardt (Christel)

COMMISSIE VAN BIJSTAND UITREIKING HARING

De partners van de erevoorzitter, de ereleden en de bestuursleden, eventueel aangevuld met de partners van de leden van de Magdalena Moons Vereeniging.

COMMISSIE RUST- EN VERPLEEGTEHUIZEN

M.H.M. van Mechelen (Reinier)
J. Venetiaan (Jonita)
D.P. Scherjon (Dick)
Partners van de bestuursleden

COMMISSIE ARCHIEF

J.P. Los (Annette), voorzitter
J.L.L. Wisse (Lodewijk), vicevoorzitter
C. Schollaardt (Christel), archivaris

VERTEGENWOORDIGING IN STICHTING GEUZEN VAN BOISOT

M. du Prie (Martijn)
E.P. Sanders (Eric-Paul)
L.G.H. Ummels (Lara)

VERTEGENWOORDIGING IN STICHTING LEERSTOEL MAGDALENA MOONS

A.G.M. van der Poel (Bart)

TK. Zodat je
verder kunt.

Wij wensen je een
kosmisch 3 oktoberfeest.

TK^{*} advocaten
notarissen

Betrokken sponsor van
3 October Vereeniging

KORAALLIEDEREN 2025

De teksten van de koraalliederen
vind je ook in de 3 oktober-app

LEIDEN, STAD VAN MIJN HART

2000

Tekst: **Rens Heruer (1950)**

Muziek: **Eric Filemon (1949)**

1. Leiden trots van Neerlands steden
Parel van het Hollands land
Stad van heden vol verleden
Stad van werk met hart en hand
Plaats van dromen en van daad
Waar ieder blijft en niemand gaat
Leiden stad van denken en doen
Stad van mijn hart door nu en toen
2. Waar de Rijnen samenstromen
Werd een trotse burcht gebouwd
Teken van wat eens zou komen
Stad van glorie nieuw en oud
Welkom was in elke tijd
Wie vluchtte om standvastigheid
Leiden fier en eeuwig koen
Stad van mijn hart door nu en toen
3. Stad met veel beroemde zonen
Leiden is hun wieg geweest
Zie hoe zij de wereld tonen
Grootheid door een vrije geest
Zij genoten Leidens gunst
In wetenschap en schone kunst
Zo kwam Leiden aan zijn roem
Stad van mijn hart door nu en toen
4. Leiden trots van Neerlands steden
Parel van het Hollands land
Stad met eeuwenlang verleden
Heeft mijn toekomst in de hand
Leidse kleuren draag ik fier
Geen and're stad lokt mij van hier
Rood en wit in mijn blazoen
Stad van mijn hart door nu en toen

LEIDENS ONTZET

2016

Tekst: **Eric Filemon (1949) en Cees Hugens (1939-2007)**

Muziek: **Eric Filemon**

1. Wie heeft gehoord van het wassende water
Waardoor de Spanjool uit de schans werd verjaagd
De stad kreeg zijn vrijheid
Het volk werd beloond
Voor moedig gedrag
En voor daadkracht betoond
Dat is de historie van Leidens Ontzet
Die eer bracht en glorie na heldhaftig verzet
Dat is de historie van Leidens Ontzet
Die eer bracht en glorie na heldhaftig verzet
2. Geuzen bereikten de stad met hun boten
Ze werden met veel enthousiasme onthaald
Boisot bracht het voedsel
Dat Leiden aanbad
Het volk had in tijden
Geen brood meer gehad
Dat is de historie van Leidens Ontzet
Die eer bracht en glorie na heldhaftig verzet
Dat is de historie van Leidens Ontzet
Die eer bracht en glorie na heldhaftig verzet
3. Hutspot werd toen door Cornelis gevonden
Die Joppenszoon ging er heel stiekem op af
Dat was bij Schans Lammen
Niet ver van de stad
De Spanjaard vertrok
Als een dief in de nacht
Dat is de historie van Leidens Ontzet
Die eer bracht en glorie na heldhaftig verzet
Dat is de historie van Leidens Ontzet
Die eer bracht en glorie na heldhaftig verzet

OP JONKVROUWE MAGDALENA MOONS, LEYDENS BEHOEDERESSE

1823

Tekst: **Willem Bilderdijk (1756-1831)**

Muziek: **Emma Brown (1985)**

1. Geen bloedig slagzwaard neen geen staal is 't maagdlijk
wapen De tederheid van ziel zie daar uw boezemschat
En schoonheid is 'tge weer. En schoonheid is 'tge weer
waar meê gy werdt omschapen
Verwinsters van 't Heelal wanneer ge in 't aan zijn tradt
Eên opslag van uw oog legt woede en bloeddorst neder
De bede, uw mond ontvloed, is onweêrstaanbre dwang
Dit Egis, eedle MOONS. Dit Egis, eedle MOONS
Gaf Holland Holland weder
Dit stuitte 't doodlijk uur van Leydens ondergang

O GHIJ STAD VAN LEYDEN (1574)

1626

Tekst: **Adriaan Valerius (ca.1575-1625)**

Muziek: **op de melodie van Almande Guerre, guerre gay**

1. G'lijck den grootsten rapsack
Vloot den Speck verbaest
Als een wind die blaest
Siet hem met zijn knapsack
Loopen in der haest
Als een hond die raest
O ghij stadt van Leyden
Dit stuck bemerck
En laet toch verbreiden
Gods wonderwerk
2. De Boergoensche vanen
Vlogen op de vlucht
Met een groot gerucht
En de Castiljaenen
Waren oock vol sucht
En geheel beducht
Door de hooge stromen
En menig man
Die sij sagen komen
Dick krielen aen
3. Wilt Gods eer verbreiden
Die nu kleijn en groot
Vrij maeckt van de doot
En naer droevig schreijen
U dus sent in noot
Overvloedig broot
Lof dan, prijs en eere
Moet sijn geseijt'
God ons aller Heere
In eeuwichheyt.

VAN DE SCHOONE VICTORIE VAN LEYDEN

1576

Tekst: uit het Geuzenliedboek

Muziek: op de melodie van Psalm 36/68

1. Een yegelijk is wel bekent,
Wat de Paus voor een Instrument
Sant in die Nederlanden:
Na dat Duckdalba is gheruymt,
Als hy de selfde had gheschuymt
Na Moort, Roof, ende Branden:
Twas de Milaensche Commandeur,
Die hier toe van hem kreech de keur,
Door zijn seer schalcke sinnen:
Duckdalvens handel was te wreet,
Dees veynsde dat hem sulcx was leet,
Hy wout met list beghinnen
2. De Prins en staten sloten raet
Die vreemt scheen. Nochtans van dees daet
Salmen duysent Jaer spreken
Den Ysseldijck creech menich gat
De Maesdijck wert ghesteken plat
Twater quam in ghestreken
Hollant toonde zijn watercracht
Zeelant heeft zijn hulp by gebracht
Door Volck, en schoon scheeps stucken
Boisot den vermaerden Crijchshelt
Begaf sick op het Watervelt
Godt liet het hem gelucken
3. In Octobri den derden dach
Boisot men met sijn schepen sach
Binnen de stadt van Leyden
De hongerighen creghen spijs
Den Heer die sy danck ende prijs
Diese hen cost bereyden
Natuere creech weer haren eysch
Sy werp van haer dat Peerden vleysch
Broot had sy moeten derven
Den tijt van seven Weken lanck
Water was meest geweest den dranck
Waer door veel moesten sterven

EEN LIEDJE VAN KOPPESTOK, DEN VEERMAN

1871

Tekst: **Abraham Jacobus (Bram) Schooleman (1853-1875)**

Muziek: **onbekend**

1. In naam van Oranje, doet open de poort!
De watergeus ligt aan de wal;
De vlootvoogd der Geuzen, hij maakt geen akkoord
Hij vordert Den Briel of uw val
Dat is het bevel van Lumey op mijn eer
En burgers, hier baat nu geen tegenstand meer,
De watergeus komt om Den Briel!
De watergeus komt om Den Briel!
2. De vloot is met vijfduizend koppen bemand,
De mannen zijn kloek en vol vuur.
Een ogenblik nog en zij stappen aan land,
Zij wachten bericht binnen 't uur;
Gij moogt dus niet dralen, doet open die poort,
Dan nemen de Geuzen terstond zonder moord
Bezit van de vesting Den Briel!
Bezit van de vesting Den Briel!
3. Kom geef mij verzeek'ring, 'k moet spoedig terug
De klok heeft het uur reeds gemeld
Ik zeg 't u, geeft gij me de sleutels niet vlug
Dan is reeds uw vonnis geveld
De wakkere Geuzen staan tandknersend daar
Zij wetten hun zwaarden en maken zich klaar
En zweren: "den Dood of den Briel!"
En zweren: "den Dood of den Briel!"
4. Hier dringt men naar buiten, daar schoolt men bijeen
En spreekt over Koppestoks last
"De stad in hun handen of anders den dood..."
't Besluit tot het eerste staat vast
Maar nauw'lijks is daarmee de veerman geveleid
Of Simon de Rijk heeft de poort gerammeid
En zoo kwam de Geus in den Briel!
En zoo kwam de Geus in den Briel!

WAAR DE BLANKE TOP DER DUINEN (MIJN NEDERLAND)

1870

Tekst: **Pieter Louwerse (1840-1908)**

Muziek: **Richard Hol (1825-1904)**

1. Waar de blanke top der duinen
Schittert in den zonnegloed
En de Noordzee vriend'lijk bruisend
Neêrlands smalle kust begroet
Juich ik aan het vlakke strand
Juich ik aan het vlakke strand
'k Heb u lief, mijn Nederland
'k Heb u lief, mijn Nederland
2. Waar het lachend groen der heuvels
't Kleed der stille heide omzoomt
Waar langs rijk beladen velden
Rijn of Maas of Schelde stroomt
Klinkt mijn lied op ouden trant
Klinkt mijn lied op ouden trant
'k Heb u lief, mijn Nederland
'k Heb u lief, mijn Nederland
3. Blijf gezegend, land der Vaad'ren
Maak uw eendracht sterk en groot
Blijve 't volk aan Wet en Koning
Houw en trouw in nood en dood!
Doe zo ieder 't woord gestand
Doe zo ieder 't woord gestand
'k Heb u lief mijn Nederland
'k Heb u lief mijn Nederland

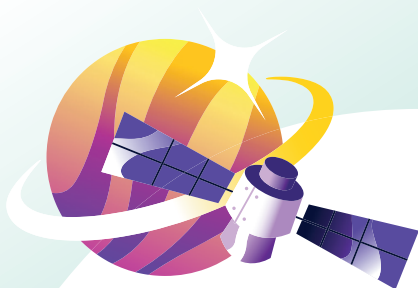
WAAR DE BLANKE TOP DER DUINEN (MIJN NEDERLAND)

1870

Tekst: **Pieter Louwerse (1840-1908)**

Muziek: **Richard Hol (1825-1904)**

1. Waar de blanke top der duinen
Schittert in den zonnegloed
En de Noordzee vriend'lijk bruisend
Neêrlands smalle kust begroet
Juich ik aan het vlakke strand
Juich ik aan het vlakke strand
'k Heb u lief, mijn Nederland
'k Heb u lief, mijn Nederland
2. Waar het lachend groen der heuvels
't Kleed der stille heide omzoomt
Waar langs rijk beladen velden
Rijn of Maas of Schelde stroomt
Klinkt mijn lied op ouden trant
Klinkt mijn lied op ouden trant
'k Heb u lief, mijn Nederland
'k Heb u lief, mijn Nederland
3. Blijf gezegend, land der Vaad'ren
Maak uw eendracht sterk en groot
Blijve 't volk aan Wet en Koning
Houw en trouw in nood en dood!
Doe zo ieder 't woord gestand
Doe zo ieder 't woord gestand
'k Heb u lief mijn Nederland
'k Heb u lief mijn Nederland

LOF ZIJ DEN HELDEN (HYMNE)

1884

Tekst: **Nikolaas Brouwer (1844-1919)**

Muziek: **Friedrich Wilhelm Kücken (1810-1882)**

1. Lof zij den helden
Die in 't verleden
Krachtig door eendracht
Sterk door gebeden
Kloek in den oorlog
Wijs in beleid
't Land onzer vaad'ren
Hebben bevrijd
Hun zij ons dankbaar
Loflied gewijd
Hun zij ons dankbaar
Loflied gewijd
2. God onzer vaad'ren
Schenk ons Uw zegen
Leer ons waardeeren
Wat zij verkregen
Maak ons eendrachtig
Wijk van ons niet
Vader daarboven
Die 't al gebied
U zij de glorie
U klinke ons lied
U zij de glorie
U klinke ons lied

WILHELMUS

Ca. 1570

Tekst: **onbekend**

Muziek: **op de melodie van O la folle enterprise du prince de Condé**

1. Wilhelmus van Nassouwe
Ben ik van Duitschen bloed
Het Vaderland ghetrouwe
Blijf ik tot in den doet
Een Prinse van Oranje
Ben ik vrij onverveert
Den Koning van Hispanje
Heb ik altijd geëerd
2. Mijn schild ende betrouwen
Zijt Gij, o God, mijn Heer
Op U zo wil ik bouwen
Verlaat mij nimmermeer
Dat ik toch vroom mag blijven
Uw dienaar 't aller stond
De tyrannie verdrijven
Die mij mijn hart doorwondt

